

Правовий режим ліцензування з управління небезпечними відходами:

межі дозволеної діяльності МПП "Рада"

Правовий режим ліцензування управління з небезпечними відходами: межі дозволеної діяльності МПП “Рада”

Від моменту набрання чинності Законом України «Про управління відходами» минуло вже кілька років. Цього часу було б достатньо для розробки та ухвалення повного пакету підзаконних нормативно-правових актів, які забезпечили б чітку, прозору та зрозумілу процедуру управління з відходами. Йдеться, зокрема, про підзаконні акти щодо: державного обліку та звітності з управління небезпечними відходами, вимоги до обладнання та об’єктів для управління з небезпечними відходами тощо. Ці документи необхідні як для добросовісних суб’єктів господарювання, так і для посадовців, що приймають дозвільні рішення, та громадськості, яка зацікавлена у прозорості процедур у сфері управління небезпечними відходами. Однак, незважаючи на наявність часу, профільне міністерство так і не спромоглося забезпечити ухвалення необхідного пакету підзаконних актів. Окрім того, окремі положення рамкового закону залишаються нечіткими або суперечливими, що створює додаткові ризики для ефективного управління у сфері управління небезпечними відходами. Усе це відкриває можливості для зловживань з боку окремих недобросовісних суб’єктів та чиновників.

У результаті — навіть після запуску нової дозвільної діяльності Міндовкілля та видачі понад 30 нових ліцензій, у тому числі й тим, хто отримував їх уже за новими правилами, мають місце випадки неналежного управління небезпечними відходами. Один із прикладів — діяльність окремих ліцензіатів, які, попри дотримання формальних процедур, фактично порушують вимоги законодавства у сфері управління з небезпечними відходами.

Аналізуючи ситуацію, що склалася з процедурою видачі ліцензій, ЕПЛ взяла за мету дослідити процедури видачі ліцензій всім ліцензіатам, що займаються управлінням з небезпечними відходами. Наступний аналіз ми присвятили МПП “Рада”, яке отримало ліцензію на провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами відповідно до наказу Міндовкілля від 07.05.2024 року № 485 (<https://mepr.gov.ua/nakaz-mindovkillya-485-vid-07-05-2024/>).

У ході дослідження було застосовано комплексний підхід до аналізу правового режиму управління небезпечними відходами. Зокрема, проведено порівняльно-правовий аналіз ліцензійних, дозвільних та технічних документів суб’єкта господарювання МПП «Рада», що здійснює діяльність у сфері управління небезпечними відходами.

Для цього були досліджені такі документи: ліцензія на провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами; акт перевірки матеріально-технічної бази; висновок державної екологічної експертизи; дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами; дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів.

За результатами опрацювання вищенаведених документів було встановлено ряд невідповідностей:

У ліцензії на провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами від 07.05.2024 року № 485 наявні види відходів, які не оцінені у висновку ДЕЕ від 27.03.2015 р. № 06.2-04/1405, наприклад: 20 01 19* - "пестициди", 07 01 09* - галогеновані фільтрувальні кеки та відпрацьовані абсорбенти, 12 01 06* - мастильно-охолоджувальні рідини на мінеральній основі для машинного оброблення, що містять галогени, 12 01 08* - емульсії для машинного оброблення та розчини, що містять галогени.

Таким чином, підприємству надано право здійснювати операції з відходами пестицидів (що є високотоксичними небезпечними відходами), згідно Акту перевірки МТБ від 15.03.2024 р. № 20240108-1934 без належного обладнання (системи очистки димових газів, системи водоочистки виробничих стічних вод)

У висновку ДЕЕ від 27.03.2015 р. № 06.2-04/1405 наявні 52 види відходів, ліцензія на провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами від 07.05.2024 р. № 485 видана на 53 види відходів.

Відповідно до вимог статей 14 та 22 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля» від 13.12.2017 р. № 1010 визначаються, що розширення і зміни діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля. У разі ж якщо зміни у господарській діяльності навпаки призводять до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінювання, то така діяльність підлягає процедурі ОВД.

Окрім того, висновок ДЕЕ від 27.03.2015 р. № 06.2-04/1405 передбачав ширший перелік обладнання, що використовувався при здійсненні операцій з відходами (кабіни ручного сортування відходів, стрічкові конвеєри, рукавні фільтри, сито-подрібнювач), таким чином відсутність вказаного обладнання у Акті перевірки МТБ від 15.03.2024 р. № 20240108-1934 свідчить про зміну технологічного процесу здійснення операцій з відходами у період з 2015 по 2024 рік.

Тобто, у ліцензії на провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами від 07.05.2024 р. № 485, вказано види відходів, які не були оцінені у висновку державної екологічної експертизи від 27.03.2015 р. № 06.2-04/1405. Зокрема, йдеться про такі небезпечні відходи як пестициди, галогеновані фільтрувальні кеки, мастильно-охолоджувальні рідини та емульсії з галогенами.

Крім того, у Акті перевірки матеріально-технічної бази від 15.03.2024 р. № 20240108-1934 не зафіксовано наявності спеціального обладнання, яке є обов'язковим при роботі з вказаними видами відходів, зокрема системи очистки димових газів та системи

водоочистки виробничих стічних вод. Це свідчить про те, що МПП “Рада” може здійснювати управління з токсичними відходами без належного технічного забезпечення, що створює екологічні ризики.

У висновку ДЕЕ від 27.03.2015 р. № 06.2-04/1405 було передбачено обробку 52 видів відходів, тоді як у ліцензії а провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами від 07.05.2024 року № 485 вказано вже 53 види. Також у висновку від 27.03.2015 р. № 06.2-04/1405 зазначено перелік обладнання, яке мало використовуватися для управління з відходами (кабіни сортування, конвеєри, рукавні фільтри, подрібнювачі тощо). Проте це обладнання відсутнє у Акті перевірки МТБ від 15.03.2024 р. № 20240108-1934. Це вказує на те, що у період з 2015 по 2024 рік на підприємстві відбулася зміна технологічного процесу, яка може мати подальший вплив на довкілля.

Отже, МПП “Рада” здійснює господарську діяльність з управління небезпечними відходами з істотними порушеннями вимог законодавства. Підприємство обробляє нові види відходів, які не були предметом державної екологічної експертизи, та не має підтвердженої наявності необхідного обладнання для безпечної роботи з ними. Водночас, технологічний процес на підприємстві зазнав змін у період з 2015 по 2024 рік, яке створює загрозу для екологічної безпеки та суперечить нормам чинного екологічного законодавства України. У зв'язку з цим є підстави для проведення повторної перевірки та перегляду дії ліцензії підприємства.